

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sva prava pridržana. Dopuštenje za ponovno objavljivanje ovog sažetka dano je isključivo u svrhu uključivanja u HUDOC bazu podataka Suda.

© Office of the Representative of the Republic of Croatia before the European Court of Human Rights. All rights reserved. Permission to re-publish this summary has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

© Bureau de l'Agent de la République de Croatie devant la Cour européenne des droits de l'homme. Tous droits réservés. L'autorisation de republier ce résumé a été accordée dans le seul but de son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

SAŽETAK PRESUDE

BÎZDÎGA PROTIV MOLDAVIJE PRESUDA VIJEĆA OD 17. LISTOPADA 2023. ZAHTJEV BR. 15646/18

***Postupak donošenja odluke o susretima i druženjima
podnositelja s njegovim djetetom nije bio pošten, razuman niti dovoljno brz
- povreda članka 8. konvencije***

ČINJENICE

C, tadašnja supruga podnositelja zahtjeva, s njihovim osmomjesečnim djetetom napustila je zajednički dom zatraživši od suda donošenje zaštitne mjere zabrane pristupa podnositelju njoj i djetetu zbog fizičkog i psihičkog nasilja prema njoj. Odbacivši optužbe o fizičkom nasilju i prijedlog da se podnositelju zabrani pristup i druženje s djetetom, moldavski sudovi ipak su donijeli 90 dnevnu zaštitnu mjeru zabrane pristupa podnositelja supruzi. U lipnju 2016., brak podnositelja i C okončan je razvodom, a zbog dobi djeteta i činjenice da ga je majka još dojila, određeno je da će živjeti s C. Budući da je podnositelj bio onemogućen u ostvarivanju svog prava na susrete i druženja s djetetom, od centra za zaštitu djece zatražio je donošenje rasporeda susreta i druženja. Nadležni Centar za zaštitu djece, uzevši u obzir C-in podnesak u kojem je isticala prethodno nasilno ponašanje podnositelja prema njoj i pred djetetom, podnositelju je odobrio raspored susreta i druženja jednom tjedno u trajanju od 2 sata. Protiv predmetne odluke podnositelj se žalio, zahtijevajući više vremena za susrete i druženja s djetetom ističući da je pokrenuti kazneni postupak protiv njega obustavljen. Centar za zaštitu djece potom je povećao broj sati koje podnositelj može provesti s djetetom s 2 na 4 sata tjedno, no daljnja nastojana podnositelja da sudskim putem ishodi izmjenu predmetne odluke bila su neuspješna. Zbog niza opstrukcija C i njezinih roditelja, podnositelj je susrete i druženja s djetetom uspijevaao održavati tek sporadično i to ispred kuće u kojoj je dijete živjelo s C i njezinom obitelji ili, ako je vrijeme bilo ružno, u automobilu. Slijedom navedenog, po proteku jednogodišnje odluke o rasporedu susreta i druženja, podnositelj je pred nadležnim sudom pokrenuo postupak radi promjene odluke o roditeljskoj skrbi pozivajući se na relevantnu odredbu moldavskog

Obiteljskog zakona sukladno kojoj u slučaju neizvršavanja odluke o susretima i druženjima, drugi roditelj s kojim dijete ne živi ima pravo zahtijevati izmjenu odluke o roditeljskoj skrbi. No njegov zahtjev je odbačen uz obrazloženje da odluka predstavlja *res iudicata* i da bi razmatranje njegovog zahtjeva bilo protivno načelu pravne sigurnosti.

PRIGOVORI

Podnositelj je pred ESLJP-om prigovorio da mu je povrijeđeno pravo na pristup sudu jer su moldavski sudovi odbili meritorno ispitati njegov zahtjev za promjenom odluke o ostvarivanju roditeljske skrbi. Također, podnositelj je tvrdio da mu je povrijeđeno pravo na poštovanje obiteljskog života jer se nije mogao redovito viđati i družiti s djetetom.

OCJENA ESLJP-a

Članak 6.

ESLJP je ponovio da pravo na pristup sudu koje se jamči člankom 6. Konvencije valja tumačiti u svjetlu Preambule Konvencije koja načelo vladavine prava proglašava dijelom zajedničkog naslijeđa država članica. Stoga ograničenje predmetnog prava može biti opravdano samo ako je učinjeno u skladu s legitimnim ciljem te ako postoji razuman odnos razmjernosti između upotrijebljenog sredstva i cilja koji se želi postići (*Grzęda protiv Poljska* [VV], br. 43572/18, stavci 298. i 343., 15. ožujka 2022.).

U tom smislu, ESLJP je prihvatio argument moldavske vlade da zaštita načela pravne sigurnosti predstavlja legitiman cilj za ograničenje prava podnositelja na preispitivanje odluke o ostvarivanju roditeljske skrbi. Međutim, analizirajući razmjernost predmetnog ograničenja, ESLJP je istaknuo da sve stranke u parnici trebaju imati na raspolaganju djelotvoran pravni lijek koji bi im omogućio ostvarivanje njihovih građanskih prava (*Nicolae Virgiliu Tănase protiv Rumunjska* [VV], br. 41720/13, stavak 192., 25. lipnja 2019.). Moldavski sudovi nisu se osvrnuli na to da se zahtjev podnositelja temeljio na važećoj odredbi Obiteljskog zakona, sukladno kojoj se u slučaju neizvršavanja odluke o susretima i druženjima može tražiti izmjena odluke o ostvarivanju roditeljske skrbi. Odbacivanjem tužbe podnositelja, bez ulaženja u ocjenu osnovanosti njegovog zahtjeva, moldavski sudovi lišili su podnositelja prilike da se odluka o ostvarivanju roditeljske skrbi preispita sukladno novim činjenicama i okolnostima koje su u međuvremenu nastupile.

Predmetno ograničenje ESLJP je smatrao nerazmjernim te je utvrdio povredu članka 6. Konvencije.

Članak 8.

Uvodno, ESLJP je primijetio da među strankama nije sporno da je ograničenje susreta i druženja s njegovim djetetom predstavljalo miješanje u pravo na poštovanje obiteljskog života te da je ono bilo učinjeno u skladu s moldavskim zakonom te slijedilo legitiman cilj zaštite najboljeg interesa djeteta, stoga je ključno bilo utvrditi je li predmetno miješanje bilo nužno u demokratskom društvu.

ESLJP je ponovio da države članice uživaju veliku slobodu procjene kada donose odluke o ostvarivanju roditeljske skrbi, odnosno s kojim će roditeljem dijete živjeti. Navedeno proizlazi iz toga što države članice imaju mogućnost neposredno analizirati sve činjenice i okolnosti pojedinog predmeta. No sloboda procjene države bitno je manja kada je u pitanju donošenje odluka i ograničenja mogućnosti susreta i druženja između roditelja i djece (*Elsholz protiv Njemačke* [VV], br. 25735/94, stavak 49., ECHR 2000-VIII).

Tragom navedenog, ESLJP je prihvatio razloge koje su nacionalni sudovi naveli kao opravdanje za ograničenje mogućnosti podnositelja da se druži s djetetom, a koji su uključivali djetetovu ranu dob i vezanost uz majku zbog dojenja. Međutim, kada nacionalne vlasti odlučuju o pravu na ostvarivanje roditeljske skrbi i pravu na susrete i druženja roditelja s djecom, donošenje odluke koja predstavlja zaštitu najboljeg interesa djeteta mora uključivati i procjenu rizika od nasilja ili drugih oblika zlostavljanja.¹ Također, ESLJP je istaknuo da države članice imaju obvezu spriječiti rizik od ponovnog nasilja u kontekstu obiteljskog zlostavljanja, a koja obveza uključuje (*Kurt protiv Austrije* [VV]², br. 62903/15, stavak 190., 15. lipnja 2021.):

- (i) trenutačnu reakciju na pritužbe o obiteljskom nasilju,
- (ii) poduzimanje autonomne, proaktivne i sveobuhvatne procjene rizika, te
- (iii) poduzimanje preventivnih i zaštitnih operativnih mjera nakon što je prepoznat rizik za žrtvu obiteljskog nasilja.

Sukladno dostavljenoj dokumentaciji ESLJP-u razvidno je da moldavske vlasti stvarno nisu ocjenjivale postojanje relevantnog rizika od obiteljskog nasilja te ga uzeli u obzir prilikom donošenja odluke o susretima i druženjima podnositelja s djetetom. Naime, iako je Centar za zaštitu djece donekle uzeo u obzir povijest obiteljskog nasilja prilikom donošenja rasporeda o susretima i druženjima, moldavska vlada nije pružila nikakav dokaz da su isto učinili i nacionalni sudovi. Ujedno, ESLJP je primijetio da je podnositelj bio lišen mogućnosti sudjelovati u postupku koji se vodio pred Centrom za zaštitu djece jer nikad nije bio pozvan ni na kakve sastanke niti mu je pružena prilika očitovati se na navode C prije donošenja rasporeda o susretima i druženjima. U sudskom postupku podnositelj nije imao pristup dokumentaciji (psihološkim izvješćima, zapisnicima sa sastanaka nadležnih tijela) koju je Centar za zaštitu djece sastavio i dostavio sudu. Iako je otvoreno pitanje jesu li dostavljene dokumente nadležni

¹ Predmetna obveza predviđena je i Konvencijom Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (tzv. [Istanbulskom konvencijom](#)).

² Sažetak presude dostupan je i na [hrvatskom jeziku](#).

sudovi zbilja i koristili pri donošenju presuda jer se o njima nije raspravljalo, nacionalni sudovi u potpunosti su potvrdili obrazloženja Centra za zaštitu djece.

Stoga, iako članak 8. Konvencije nema izričite postupovne odredbe, postupak u kojem se odlučuje o pravima koja se jamče predmetnim člankom mora bit pošten te su nacionalne vlasti dužne provesti dubinsko ispitivanje cjelokupne obiteljske situacije i čitavog niza čimbenika kao i osigurati sudjelovanje i zastupljenost interesa svih stranaka u postupku (*Petrov i X protiv Rusije*, br. 23608/16, stavci 98.-102. , 23. listopada 2018.). Sukladno utvrđenju ESLJP-a, navedeno nije bio slučaj u predmetu podnositelja.

Konačno, ESLJP je ocjenjivao i brzinu postupanja nacionalnih tijela zbog činjenice da u predmetima vezanima za odnos osobe s njegovim djetetom postoji obveza primjene iznimne revnosti s obzirom na opasnost da s prolaskom vremena dođe do *de facto* odlučivanja o tome (*Ribić protiv Hrvatske*³, br. 27148/12, stavak 92., 2. travnja 2015.). U tom smislu, ESLJP je primijetio da unatoč činjenici što ukupno trajanje sudskog postupka nije bilo predugo (13 mjeseci na tri stupnja nadležnosti), moldavska vlada nije pružila nikakvo objašnjenje zašto je žalbeni postupak sam trajao 6 mjeseci.

Zaključno, iako su navodi o obiteljskom nasilju bili ključni pri donošenju odluke radi ostvarivanja prava na susrete i druženja zbog implikacija koje obiteljsko nasilje može imati na prava svih uključenih, postupak donošenja predmetne odluke bio je lišen smislene i dubinske analize ovog pitanja. Pritom, postupak je proveden uz značajna ograničenja postupovnih prava podnositelja te je bio nedovoljno brz.

Slijedom svega navedenog, ESLJP je utvrdio da ograničenje prava na poštovanje obiteljskog života nije bilo nužno u demokratskom društvu te je došlo do povrede članka 8. Konvencije.

PRAVEDNA NAKNADA

5.900 EUR na ime neimovinske štete

3.500 EUR na ime troškova i izdataka

³ Za predmetnu presudu pripremljena je i [analiza](#).